

Literární přehled.

Société des Nations i Annuaire militaire. Septième année, Ženeva 1931, stran 1230.

Sekretariát Společnosti národů, plně usnesení Rady Společnosti z r. 1923, vydal letos svou sedmou vojenskou ročenku, dosahující monografie 62 zemí, bez ohledu, jsou-li či nejsou členy Společnosti národů. Data, uvedená v této ročence, byla, jak se v úvodě praví, revidována co možná podle nynějšího stavu a doplněna nejnovějšími údaji. Ve většině případů byly zachyceny změny, které nastaly v organizaci armád jednotlivých zemí až do měsíce března 1931, pro údaje rozpočtové užito cifer z r. 1930, v některých pak případech z r. 1931.

Ročenka se dělí ve 3 části: První je věnována armádě a loďstvu a obsahuje všechna data jich se týkající — informace o vrchním velitelství a o jeho orgánech, rozdělení teritoriálně vojenské, velké jednotky té neb oné armády, organizaci jednotlivých zbraní a služeb, materiální část služeb, systém doplňování vojska, kádry, příprava vojenská, policie, námořnictvo, informace o počtu a tonáži jednotlivých válečných lodí, zprávy o charakteristice nejdůležitějších skupin lodí.

Druhá část je věnována rozpočtům jednotlivých ministerstev vojenství, třetí část obsahuje přehled základních produktů, důležitých pro národní obranu toho neb onoho státu. V knize jsou dále připojeny: přehled nejdůležitějších vojenských smluv mezi jednotlivými státy, přehledné tabulky, vztahující se k předchozí látce a přehled bibliografie, z níž bylo při sestavování knihy čerpáno.

Československé armádě a její organizaci je v této ročence věnováno 18 stran. Najdeme tu tyto údaje: plošný obsah státního území československého, počet obyvatelstva, jeho hustotu a délku československé železniční sítě. Dále je tu zmínka, jak je vykonáváno vrchní velitelství čs. armády, jaké orgány má vrchní velitel k dispozici a uvedena je povšechná organizace ministerstva nář. obrany. Pak tu najdeme přehled vojensko-teritoriálního rozdělení Čs. republiky, při čemž jsou uvedena sídla jednotlivých zemských velitelství a sídla jednotlivých velitelství diví, jakož i další rozdělení diví. Kniha probírá pak organizaci jednotlivých zbraní: pěchoty — uvedena organizace pěšího pluku počítajíc v to organizaci praporu, je tu i zmínka o vý-

zbroji čs. pěchoty, dělostřelectva — probíráno podobným způsobem jako u pěchoty — letectva, jezdeckta, ženijního, telegrafního, automobilního vojska, vzatajstva, jednotlivých služeb a přidána je přehledná tabulka jednotlivých velitelství a jednotek.

Dále se zabývá kniha čs. četnictvem a policií, jejich organizací, jakož i organizací civilní stráže bezpečnosti, uvádí, jakým způsobem je vojsko doplňováno, a zmiňuje se o nejdůležitějších ustanoveních branného zákona, zejména o úlevách v plnění branné povinnosti, podává přehled vojenských škol a uvádí nejdůležitější položky vojenského rozpočtu podle údajů z r. 1930 a konečně podává krátký přehled našeho vojenského rozpočtu od r. 1927.

Co se týká přesnosti zpracování jednotlivých dat, najdeme tu v partii, pojednávající o čs. vojenství tyto chyby: Při udání počtu obyvatelstva Čs. republiky jest uvedeno, že data jsou na základě sčítání z prosince 1929 místo 1930; při zmínce o organizaci hlavního štábu je přehozena kompetence 2. a 3. oddělení štábu, ve vojensko-teritoriálním rozdělení republiky figuruje ještě ZVV. Užhorod a 9. divise v Trnavě, mezi vědeckými institucemi jest ještě uveden válečný archiv a museum; nejasnost je tu dále i co se týká válečné školy a vojenské akademie v Hranicích: na jednom místě totiž najdeme zmínku, že mezi školami pro přípravu aktivních poddůstojníků (asi tisková chyba) nejdůležitější jsou válečná škola v Praze a vojenská akademie v Hranicích, ale hned v dalším řádku je správně uvedeno, že válečná škola vychovává důstojníky generálního štábu a vojenská akademie důstojníky pěchoty, dělostřelectva, jezdeckta a zbraní pomocných.

Přes tyto menší chyby a nedostatky, kterým snad ani při tak rozsáhlé látce vyhnouti se nebylo možno, sluší říci, že kniha je zpracována velmi pečlivě a svědomitě a že jest opravdu velmi dobrou informační pomůckou pro seznání vojenského zřízení těch států, jejichž monografie obsahuje.

Mjr. gšt. Jaroslav Kovář.

Generál Targe: La Garde des frontières. Constitution et organisation des forces de converture. (Charles Lavauzelle-Paris.)

Tato kniha, psaná vynikajícím odborníkem, jenž zaujímal vysoké postavení, zasluhuje zvláštní pozornosti, třebaže se mnohé věci, o nichž pojednává, nedají pro zcela odlišné poměry aplikovati u nás. „Kryt hranic je součástí celkové soustavy vojenské organizace daného státu“, praví generál Targe a dokazuje toto tvrzení v celé první části své knihy, v níž sahá až do doby římského císařství.

V druhé části knihy věnuje se autor úvahám o tom, jaká má býti podle zkušenosti z dob minulých organizace krytu hranic v budoucnosti. Operace krycích vojsk jsou neobyčejně složité a obtížné, neboť tu jde o to čeliti silnějšímu nepříteli s úspěchem a proto lze pochybovati, že by mohly býti zdárně vedeny vojskem s krátkodobým výcvikem. Generál Targe soudí, že kryt hranic nelze svěřit narychlo sehnáním silám, utvořeným z přesunční armády, rozplýlené v míru po celém státě, zatím co by se prováděla mobilisace národa, nýbrž že to musí býti síly, které jsou i v míru stále v pohraničí. Generál Targe navrhuje, aby pro kryt hranic byl organisován systém hraničářské milice na základě teritoriálního doplňování.

Kniha generála Targe zasluhuje pozorného čtení, neboť myšlenky v ní obsažené týkají se základních problémů ochrany celistvosti státu před náhlým vnějším útokem.

Général Pallat: *La part de Foch dans la Victoire.* (Charles Lavauzelle & Cie, Paris, 1930.)

Kniha generála Pallata: „Fochova účást ve vítězství“, opírající se jak o četnou literaturu, tak i o mnohé písemné nebo ústní výroky samého Foche, je protiváhou ke knize Clémenceauové „Velikost a bída jednoho vítězství“, v níž se Clémenceau zřejmě snažil nejen zmenšiti význam úlohy, kterou hrál Foch ve světové válce, ale dokonce nadhodil i pochybnosti o hodnotě jeho charakteru a zvláště o jeho schopnostech strategických, při čemž přespříliš zdůraznil vynikající vlastnosti Fochova náčelníka štábu, generála Weyganda (o němž řekl, že je „lepší částí Fochova intelektu“).

Generál Pallat ukazuje v své knize, jak rostl Foch k úloze vrchního velitele spojeneckých vojsk a dokazuje, jakou významnou úlohu měl Foch nejen za války, ale i po válce. Foch byl ostatně jediným mužem, který dovedl Angličany silou své osobnosti přiměti k maximálním výkonům. Jestliže výsledky světové války ani zdaleka nesplnily naděje Francie, není to

vinou Fochovou, nýbrž vinou spojenců vůbec, kteří po 11. listopadu 1918 neustálým slevováním posílili naděje Německa na možnou odvetu.

Commandant Muller: *Joffre et la Marne.*

Major Muller, bývalý ordonanční důstojník generála Joffra na počátku světové války, vydal po smrti Joffrově své zápisky o genesi Joffrova manévru v bitvě na Marně. Jak sám podotýká v poznámce k předmluvě, napsal knihu hned po válce ale na výslovné přání Joffrovo odložil vydání, neboť Joffre nechtěl býti za svého života zatažen do polemiky o původci vítězství na Marně; měl pro to jistě dobrý důvod, vzpomene-li si na kampaň, rozdmýchanou díly generálů Galliého a Laurezaca.

„Kniha „Joffre a Marna“ je psána člověkem oddaným zemřelému maršálu a je pokusem vrhnouti trochu světla na vývoj myšlenky manévru na Marně a zdůraznit osobní zásluhu Joffrova. Autor, který v kritické době žil ustavičně po boku Joffrově, měl možnost nahlédnouti nejen do zákulisí francouzského hlavního stanu, ale i do duševní dílny vrchního velitele francouzských armád v době, kdy drtivý postup německých vojsk způsobil zmatek v hlavách horlivých obhájců doktriny Grandmaisonovy.

Kreslí nám sympaticky postavu Joffrova jako muže neobyčejně silné vůle, chladné hlavy, který byt i neměl jiskry genia, měl zato zdravý úsudek a velikou houževnatost v provádění myšlenek, které uznal za správné.

Generál Joffre dovedl včas paralysovat neblahý vliv obhájců ofensivy stůj co stůj podle plk. Grandmaisona a nebal se naříditi ústup, třebaže to znamenalo zhroucení plánu XVII., jen aby vymanil francouzskou armádu ze svírajících se kleští a připravil si podmínky pro úspěšné čelení německému obchvatu. Potom byl nemilosrdným v odstraňování neschopných velitelů nebo takových velitelů, kteří nedovedli zájem osobní podříditi zájmu všeobecnému (případ gen. Laurezaca).

Ríkalo se sice, že myšlenka bočného útoku na armádu Kluckovu nevznikla v hlavě Joffrově, nýbrž že mu byla vsugerována Galliém a Franchetem d'Espereyem. Nemůžeme však vzít Joffrovi zásluhu, že uměl vzít na sebe v pravý čas nesmírnou odpovědnost a využití příznivého okamžiku nejen k taktickému úspěchu na levém křídle, nýbrž i k všeobecnému obratu a celkové ofenzivě na celé frontě. Proto lze jen souhlasiti

s Joffrovým výrokem: „Nevím, kdo vyhrál bitvu na Marně, vím však velmi dobře, kdo by ji byl prohrál...“

Joffre byl zkrátka pravým mužem na pravém místě ve chvíli, kdy šlo o osudy Francie. Byl to vojevůdce, který dovedl svůj manévř přizpůsobit daným okolnostem a který celou bitvu skutečně řídil od počátku do konce. Oč stojí tedy výše než takový von Moltke mladší, který měl po ruce sice skvělý plán, ale nedovedl jej vůbec provést a kterému se veškeré vedení hned od počátku vymklo úplně z rukou!

Theobald v. Schäfer, Oberstleutnant a. D.: *Generalstab und Admiralstab. Das Zusammenwirken von Heer u. Flotte im Weltkrieg.* (Mittler & Sohn, Berlin, 1931.)

Po válce vyšlo v Německu mnoho kritických děl a statí, v kterých hlavně námořníci vytýkali německému generálnímu štábu nedostatečnou přípravu k válce co do spolupráce armády pozemní s námořní mocí. Admirál Tirpitz ve svých Pamětech jde dokonce tak daleko, že mluví nejen o nedostatku spolupráce mezi armádou a námořnictvem, ale i o zanedbání konkrétní součinnosti mezi vojáky, politiky, státníky a národohospodáři. Podobnou nepříznivou kritiku vyslovil i námořní kapitán dr. Gross v svém díle „Seekriegslehren“.

Německému generálnímu štábu se zvláště vytýkalo, že nevypracoval v době s admirálovou jednotný operační plán pro počáteční tažení a že se dal příliš strhnouti samospasitelností pozemních operací ve smyslu Schlieffenova

plánu, aniž tento plán uvedl v soulad s možnostmi zasažení německého loďstva, které prý by bylo mohlo usnadnit pozemní operace ovládnutím belgických a severofrancouzských přístavů a úžiny La Manche. Bylo by prý bývalo možné zabránit Angličanům vyložení expedičního sboru z lodí.

Schäfer se pokouší uvést tyto výtky na pravou míru a dokázati na základě archivního materiálu, že již před válkou byl dostatečně těsný styk mezi generálním štábem a admirálovou a že se společně probíraly otázky eventuální spolupráce, kdyby nastala válka s Francií a Anglií vystoupila proti Německu. Ukazuje, že německé loďstvo nestačilo na úkol ovládnouti lamanšskou úžinu, že nemohlo Angličanům zabránit vyložit expediční sbor z lodí, ba že to nemohlo ani ztížit, neboť Angličané mohli pod bezpečnou ochranou svého loďstva použiti přístavů Dunkerque, Calais, Boulogne, ba i Dieppe.

Že by bylo mohlo loďstvo podporovati ofenzivu pozemních sil přes Belii a severní Francii, je podle autora pochybné; naopak, úspěch pozemní armády mohl míti na chování Anglie mnohem větší vliv než nějaká problematická ofenzivní akce německého loďstva v Severním moři. Nesmí prý se zapomenouti na to, že německé loďstvo bylo od počátku války v uzavřeném moři a že nemohlo jako celek působiti na světovou anglickou moc, dokud si nějakým velikým vítězstvím na moři neotevřelo cestu k volnému oceánu a neovládlo velké dopravní linie. Jak dopadl pokus o takovou námořní bitvu, víme ze srážky u Jutska.

Pplk. gšt. Fr. Pohunek.

Bibliografie.

7. Biografie.

(Pokračování.)

Haig:

Dewar G.: *Sir Douglas Haig's command sv. I./II.* London 1929. (Constable.) Za 21 sh.

Charteris, gen.: *Field-Marshal Earl Haig.* London 1929. (Cassell.) Přel. do franštiny: *Le Maréchal Foch.* Paris 1930.

Secrett T.: *Twenty-Five Years with Earl Haig.* London 1929. (Jarrolds.) Za 7/6 sh.

Hindenburg:

Watson A.: *The Biography of President von Hindenburg.* London 1930. Str. 316. (Marriot.)

Jeanne d' Arc:

Lemoine, gen.: *Jeanne d'Arc, chef de guerre.* Paris 1930. (Charles-Lavauzelle.) Za 5 fr.

Joffre:

Barthou: *Le Maréchal Joffre.* Paris 1931. (Plon.) Za 3.50 fr.

Benjamin: *Le Maréchal Joffre.* Paris 1929. (Servant.) Za 100 fr.

Hanotaux Gabriel et Fabry, pplk.: *Joffre, le vainqueur de la Marne.* Paris 1929. (Plan.) Za 10 fr.

Kitchener:

Ballard C. R.: *Kitchener.* London 1930. (Faber and Faber.) Za 18 sh.

Kemal Pascha:

Gazi Mustafa Kemal Pascha. Die